MALTA

QORTI TA' L-APPELL KRIMINALI

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH GALEA DEBONO

Seduta ta' l-14 ta' Mejju, 2009

Appell Kriminali Numru. 48/2009

Il-Pulizija
(Spt. R. Vella)
Vs
Francis Sammut

Il-Qorti,

Rat l-akkuza dedotta kontra l-appellant quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta’ Gudikatura Kriminali talli fl-1 ta’ Mejju, 2008, ghall-habta ta’ 9.00 hrs, fl-ghalqa (Rasberry F/H) li tinsab f’Misrah Suffara, Dingli, minghajr il-hsieb illi jaghmel hsara kontra l-ligi izda sabiex jezercita jedd li jippretendi li ghandu, ghadda minn moghdija li hija propjeta’ tal-kwerelant minghajr il-kunsens tieghu.

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta’ Gudikatura Kriminali tat-23 ta’ Frar, 2009, li biha, wara li rat l-artikoli 85 u 340(d) tal-Kap. 9 tal-Ligijiet ta’ Malta, sabet lill-appellant hati tal-akkuzi kif dedotti fil-konfront

tieghu w ikkundannatu ghal hlas ta’ multa ta’ mitt Euro (€100).

Rat ir-rikors tal-appellant minnu pprezentat fit-23 ta’ Frar, 2009, li bih talab li din il-Qorti joghgobha tirrevoka s-sentenza appellata w konsegwentement tilliberah minn kull imputazzjoni w piena.

Fliet l-atti kollha processwali.

Rat il-fedina penali aggornata tal-appellant esebita mill-prosekuzzjoni fuq ordni tal-Qorti.

Rat illi l-aggravji tal-appellant, fil-qosor, huma s-segwenti w cioe':- li fuq l-iskorta tal-provi akkwiziti ma jirrizultawx l-elementi li jikkostitwixxu r-reat *ta' ragion fattasi* skond l-artikolu 85 tal-Kap. 9 tal-Ligijiet ta' Malta. Ghalhekk hu ma setax jinstab hati ta' dan ir-reat u lanqas tar-reat l-iehor kontemplat fl-art. 340 (d) tal-istess Kap. 9. Jidher li fis-sentenza appellata saret konfuzjoni evidenti fis-sens li kliem li stqarr l-appellant kien attribwit li intqal mill-kwerelant. Illi z-zewg sentenzi esebiti mill-appellant u cioe' dik tat-2 ta' Novembru, 1999 u dik tal-20 ta' Gunju, 2005, isahhu il-pozizzjoni tal-appellant. Gie fihom ritenut li sakemm il-konvenuti jaccedu fil-fond tal-attur limitatament ghall-iskopijiet biex isewwu xi kanali tal-ilma w biex jimxu mal-ilma sabiex dan ma jistaddx bil-weraq, ma kienx hemm lok li jigu inibiti milli jidhlu fl-ghalqa tal-attur, puche' li dan isir bil-kunsens tas-sid u ghar-ragunijiet imsemmija fil-ligi. Fis-sentenza tal-20 ta' Gunju, 2005, il-Qorti Civili, f' kawza ta' spoll istitwita kontra l-kwerelant prezenti, kienet ordnatlu sabiex inehhi l-ostakoli kollha li holoq abuzivament u bla ebda jedd fil-ligi, sabiex izomm lill-appellant milli jghaddi minn mal-kanali ghar-ragunijiet fuq indkati. Ghalhekk l-apprezzament tal-provi w l-interpretazzjoni tas-sentenzi tal-Qrati Civili li ghamlet Ewwel Qorti fis-sentenza appellata hija disttorta w zbaljata. L-Ewwel Qorti skartat il-fatt li ghal zmien twil wara s-sentenzi fuq imsemmija l-kwerelant kien accetta dak li kien gie deciz u l-appellant u familjari tieghu ma ltaqghu ma ebda xkiel. Kien biss f' dawn l-ahhar zmienijiet li l-kwerelant beda jfixkel bla bazi ta' xejn lill-apellant.

L-ittra li baghat l-appellant lill-kwerelant bid-data meta ser jghaddi mal-kanali, ma kienetx sfida lill-kwerelant kif interpretata l-Ewwel Qorti. Kien il-kwerelant li talab li jkun informat minn qabel meta l-appellant kien ser jghaddi w l-appellant hekk ghamel. L-Ewwel Qorti ma kkunsidratx li l-kunsens tal-kwerelant ma setax jigi rifjutat arbitrarjament u bla raguni. Illi wara citazzjonijiet mill-gurisprudenza in materia, l-appellant issottometta wkoll li hu agixxa abbazi ta' dritt jew titolu li ma kienx semplicement pretiz minnu izda li kien attwalment rikonoxxut lilu minn sentenzi tal-Qorti tal-Appell Superjuri Civili. Inoltre hu agixxa fl-ambitu tal-ligi u bl-ebda mod ma holoq abbuz bil-maqlub tal-kwerelant. F' dan il-kaz la kienet pruvata l-intenzjoni tal-appellant u lanqas l-att materjali fl-agir tieghu sabiex jissussistu r-reati li bihom kien mixli quddiem l-Ewwel Qorti.

Semghet ix-xiehda fl-udjenza tat-2 t' April, 2009;

Semghet it-trattazzjoini tal-abbli avukat difensur, Dr. Alessia Zammit McKeon u tal-abbli avukat prosekutur, Dr. Jason Grima;

Rat l-ordni taghha biex il-kawza tigi rikjamata ghas-seduta tal-lum ghas-sentenza.

Ikkonsidrat;

Illi l-provi mismugha mill-gdid quddiem din il-Qorti jistghu jigu sintetizzati kif gej:-

Il-KWERELANT, FRANCIS FARRUGIA xehed li fl-1 ta' Mejju, 2008, l-appellant kien dahal bir-rigel gol-ghalqa proprjeta' tieghu minghajr ma kellu dritt ta' xejn u bla ma qallu xejn u bla ma talbu biex jidhol. Din it-trejqa la ghandha passagg u lanqas trejqa. Hu ma kienx laqghu ghax peress li din il-kwistjoni ilha sejjra, l-Pulizija kienu qalulu li jekk jara lill-appellant ghaddej ma jkellmux izda johodlu ritratt. Hu rah u hadulu ritratt li hu esebit, li hu gharaf fil-Qorti. Din mhux l-ewwel darba li ghamilha l-appellant. Is-sena ta' qabel kien ghamilha wkoll. Ta'

Sammut ghandhom ir-raba taht tieghu w l-kanal tal-ilma hu taghhom. L-appellant jghid li qed jidhol ghandu ghax ghandu dritt jghaddi biex inaddaf il-kanali meta m'ghandu dritt ta' xejn. L-appellant tilef kawza civili dwar dan. L-appellant m'ghandu ebda dritt la ta' triq u anqas ta' passagg izda ghandu dritt jidhol biex isewwi xi hajt jew xi bicca xoghol ohra u jrid jitolbu w jidhol fil-prezenza tieghu fl-inqas zmien possibbli. F' din l-okkazjoni l-appellant ma kienx kellmu lilu pero' kienu baghtu 'karta' fejn qalulu meta kellhom l-ilma s-sena kollha w biex hu ma jkellimhomx. Hu kien mar b' din l-ittra ghand l-Avukat u dan kien irrispondihom li dik mhux ittra kif ghandhom jibghatuha. Ma kellhomx hsara. L-appellant irid jghaddi biex jipprova jipprofitta ruhu biex jakkwista t-trejqa.

Fil-kontro-ezami, l-kwerelant xehed li bejn iz-zewg eghlieqi hemm hitan tas-sejjiegh u fuq dal-hajt hemm il-kanal ta' Sammut li jghaddi l-ilma minnu. Jekk jinstadd il-kanal ghandu minn fejn jghaddi minn go tieghu Sammut, ghax jilhqu. Ma qabilx li skond is-sentenza fil-kawza civili biex il-familja Sammut jaghmlu xi xogholijiet fil-kanal, jew meta jingemgha l-weraq fil-kanal u l-ilma jigi mblokkat, bil-fors iridu jghaddu mill-proprjeta' tieghu biex jaghmlu dawn ix-xogholijiet. Irid jitolbu w hu jaghtih il-permess. Mentri l-appellant qabad u ghadda. Dak in-nhar dahal, mexa bicca, nehha zewg werqiet tal-liedna w baqa' ghaddej. Meta l-appellant rah bil-camera, aktar dahhal idejh fil-kanal biex taparsi qed jaghmel xi haga. Jidhol x' hin irid qieghed. Ikkonferma li kien irceva ittra tas-16 t' April, 2008, minnghand l-Avukat Dottor Joe Zammit Mc Keon li kiteb ghan-nom tal-familja Sammut u tah sensiela ta' dati meta ta' Sammut kienu ser jibdew jghaddu mal-kanali tal-ilma w jaghmlu tiswijiet skond il-bzonn fl-istess kanali. Hu kien irrisponda bl-avukat li dik l-ittra ma kienetx skond il-ligi. L-appellant pero' lanqas tah cans jirrispondi ghax wara jumejn kien dahal. Hu ma tax l-accettazzjoni tieghu ghal dawk id-dati.

L-APPELLANT xehed li huma ma rcevew ebda ittra minnghand l-avukat tal-kwerelant. Hu pprezuma li kellu l-kunsens biex seta' jidhol ghax kienu kellmu lill-Avukat Zammit Mc Keon fejn kienu qalulu li hemm, meta tibda' n-

nixfa, hemm il-kanali ghaddejjin gholi ta' qiesu sular peress li hemm dizlivell u l-kanali ma jintlahqux mill-ghalqa ta' Sammut. Hemm bejn hdax u tnax il-pied dizlivell. Huma hemm ghandhom dritt ghall-ilma minn gol-mina ghal tlitt ijiem fil-gimgha biex isaqqu r-raba taghhom. F' dawk it-tlitt ijiem huma jghaddu minn mal-kanali biex, jekk jaqghu xi weraq u jkun hemm xi sadd, jifthuh. Kif jiftah l-istagun, l-ewwel ma jaghmlu jirrangaw il-kanali, jkahhluhom u jduruhom. Umbaghad fit-tlitt ijiem li jkun imisshom jiehdu l-ilma, jghaddu mal-kanali tal-ilma biss. Huma ma ghandhom ebda dritt li jghaddu ghall-ghalqa taghhom min hemm; jghaddu biss meta jkun hemm l-ilma mal-kanali. Dan l-ahhar mid-dati tas-sentenzi esebiti kien ilhom jghaddu minn hemm. Kienu qed javzaw lill-kwerelant kull sena kif avzawh fis-sena 2008 li ser jghaddu w tawh il-granet. Il-kwerelant gieli rrisponda ghal dawn l-ittri w gieli le. Huma pero' kienu jghaddu regolari w ma kienx ikellimhom. Fis-sena 2008 kellimhom.

L-appellant zied jixhed li dak in-nhar tal-1 ta' Mejju, 2008, hu kien fetah l-ilma minn gol-mina w beda niezel mal-kanal bil-mod u fejn ikun hemm weraq u sadd jew ikun hemm xi maskra jkahhalha, biex ma jinzilx l-ilma fir-raba tal-kugini tieghu.

In kontroezami, l-appellant qal li fl-okkazzjoni ta' Mejju 2008 kien baghat ittra lill-kwerelant li pero' ma risspondihiex. Il-kwerelant qatt ma tahom permess verbalment biex jidhlu imma kienu jghaddu qabel ukoll.

Ikkonsidrat;

Illi l-appellant instab hati tar-reat ta’ *“ragion fattasi”* jew dak li jissejjah *“the exercise of a pretended right*. Illi din l-azzjoni bazata fuq l-Artikolu 85 tal-Kap.9 tal-Ligijiet ta’ Malta hija speci ta’ zona grigja bejn il-kamp civili w dak kriminali, tant li Sir Andrew Jameson, meta kien qed jigi abbozzat il-Kodici Penali Malti, kien osserva fir-Rapport tieghu fir-rigward li :-

“It is doubtful whether acts of this kind would not be better left to the operation of the ordinary civil remedies

by way of interdict of or claim for damages.....” (Ara Prof. Sir Anthony Mamo - Notes on Criminal Law” (Parti Speciali) Vol. II)

Illi gie ritenut minn din il-Qorti diversament preseduta li l-elementi kostituttivi tar-reat in dizamina taht l-artikolu 85 tal-Kap. 9 tal-Ligijiet ta’ Malta huma erbgha w cioe’ :-

a) att estrem li jispolja lil xi hadd minn xi haga li jkun qed igawdi, liema att ikun esegwit kontra l-oppozizzjoni espressa jew prezunta ta’ dan il-haddiehor;
b) il-kredenza li l-att qed isir fl-ezercizzju ta’ dritt;
c) il-koxjenza fl-agent li hu qieghed jaghmel “*di braccio privato”* dak li jmissu jsir permezz tal-awtorita’ pubblika; u
d) in-nuqqas ta’ titolu li jirrendi l-fatt aktar gravi .
(ara Appelli Kriminali : **“Il-Pulizija vs. Carmel Farrugia"** (17.2.1995) , “**Il-Pulizija vs. Reno Micallef “** (6.6.1995) , **“Il-Pulizija vs. Mark John Schembri “** (18.9.2002) u ohrajn.)

Element importanti kostituttiv tar-reat huwa dak intenzjonali fis-sens li l-agir ta' dak li jkun irid ikun maghmul bil-hsieb li jezercita dritt li jahseb li ghandu. Ghalhekk ikun hemm bzonn li ssir indagni tal-movent li jkun wassal lill-persuna li kkommettiet dar-reat biex taghmel dak li ghamlet. L-element materjali invece jikkonsisti filli wiehed jippriva persuna ohra minn xi dritt fuq haga li ghandu t-tgawdija taghha. Ir-reat ma jissussistix meta l-att materjali jikkonsisti fir-retenzjoni ta' pussess li dak li jkun ikollu. Hemm bzonn ta' att pozittiv li jippriva lit-terz jew ifixkluh fil-pussess tal-haga ghax kif jghid il-CARRARA (Programma. Parte Speciale Vol. V, para 2850):-

"l'atto esterno deve privare l' altro contro la voglia di un bene che gode. Chi e' nell'abituale godimento di un bene e continua a goderne a dispetto di chi non voglia, non delinque perche la legge protegge lo stato quo il quale non puo' variarsi tranne per consenso degli interessati o per decreto della autorita' giudiziaria."

Ikkonsidrat;

Illi mill-provi fuq riassunti jirrizulta li l-vertenza odjerna ghandha gheruq antiki w tirrigwarda d-dritt ta' access tal-membri tal-familja Sammut minn fuq ir-raba tal-kwerelant biex isewwu w jnaddfu kanali tal-ilma li hemm ghaddejjin fuq il-hajt tas-sejjiegh li jifred ir-raba tal-kwerelant Farrugia li qieghed f' livell aktar gholi mir-raba ta' Sammut li qieghed f' livell aktar baxx.

L-appellant mhux qed jikkontesta il-fatt li hu ghadda minn fuq ir-raba tal-kwerelant fil-jum imsemmi fl-akkuza izda qed jibbaza d-difiza tieghu fuq id-dritt ta' access li jippretendi li ghandu u dak li gie deciz f' diversi sentenzi tal-Qorti Civili, Prim' Awla u tal-Qorti tal-Appell li jinsabu esebiti fil-process u partikolarment dak li gie deciz mill-istess Qorti tal-Appell fil-kawza "Francis Farrugia vs. Salvu Sammut et." fit-2 ta' Novembru, 1999.

F' dik il-kawza fejn il-Qorti tal-Appell cahdet l-appell tal-attur Farrugia, intqal *inter alia* li :-

"*Dwar l-ahhar lanjanza …il-Qorti jidhrilha li din hija wkoll infondata ghar-raguni li l-Ewwel Qorti fis-sentenza taghha ghamlitha cara li l-konvenuti* (Sammut) *jistghu jezercitaw id-dritt ta' access fil-fond tal-attur appellant* (Farrugia*) 'limitatament ghal dawn l-iskopijiet'* ***[jkunu jridu jsewwu xi kanali li jinkisrru u biex jimxu mal-ilma sabiex dana ma jinstaddx bil-weraq li jaqa']*** *dawk igifieri msemmija fl-art. 446 tal-Kap.16 liema dritt ziedet tghid irid jintuza fl-"ambitu tal-ligi" u li proprju ghalhekk ma hemmx lok li huma jigu inibiti milli jidhlu fl-ghalqa tal-attur* (Farrugia*) <u>purche' dana jsir bil-kunsens tas-sid</u> u ghar-ragunijiet imsemmija fil-ligi."* (sottolinear ta' din il-Qorti).

Issa l-appellant qed jghid li hu kien kiteb lil Farrugia per mezz tal-ittra tal-Avukat (illum Imhallef Dr.J. Zammit Mc Keon) tas-16 t' April, 2008, (fol. 27 et seq. tal-process), fejn l-ahwa Sammut kienu avzaw lill-kwerelant bid-dati meta kienu ser jaccedu fir-raba tieghu w, fost dawn id-dati, kien hemm proprju id-data tal-1 a' Mejju, 2008, data tal-allegati reati. Pero' l-appellant jghid li ma kienx irceva

risposta ghal din l-ittra. B' dana kollu ghadda xorta wahda minkejja li dan l-ahhar l-appellant kien beda jilqaghhom.

Ikkonsidrat;

Illi fil-fehma tal-Qorti is-soluzzjoni ghall-din il-vertenza f' din il-kawza tinstab fl-ahhar rizerva li ghamlet il-Qorti tal-Appell fil-bran mis-sentenza appena citata, sottolineata minn din il-Qorti. Hemm dik il-Qorti arginat id-dritt tal-access u ghamlitu suggett ghall-kunsens tal-kwerelant Farrugia. Issa f' dan il-kaz tali kunsens minn imkien ma jirrizulta li nghata minn Farrugia, anzi jidher li Farrugia, tajjeb jew hazin kien qed joggezzjona kemm espressament jew implicitament. Il-fatt li nkitbet l-ittra tal-Avukat bl-avviz tad-dati ma jfissirx li kien inkiseb dan il-kunsens.

B'dana kollu l-appellant xorta hass li kellu d-dritt li jidhol fuq l-ghalqa tal-attur ghax ippretenda li kellu dritt li jaghmel dan. Dan hu proprju l-*exercise of a pretended right* li jifforma l-element materjali tar-reat in dizamina. Fil-fehma ta' din il-Qorti jezistu l-elementi kollha tar-reat kontemplat fl-artikolu 85 tal-Kodici Kriminali, ghax l-appellant ghamel att estern konsisteni fid-dhul fl-ghalqa ta' Farrugia b' mod li spoljah minn xi haga li kien qed igawdi, liema att kien esegwit kontra l-oppozizzjoni espressa jew prezunta ta’ Farrugia. Dan ghamlu bil-kredenza li l-att qed isir fl-ezercizzju ta’ dritt. Meta ma kellux il-kunsens ta' Farrugia ha l-ligi b' idejh u hekk gie li ghamel “*di braccio privato”* dak li jmissu jsir permezz tal-awtorita’ pubblika.

Ghalhekk l-ewwel imputazzjoni tirrizulta ampjament.

Tirrizulta ukoll it-tieni imputazzjoni ta' vjolazzjoni ta' proprjeta' kontemplata fl-artikolu 340 (d) tal-Kodici Kriminali, pero' bejn din l-imputazzjoni w l-ewwel imputazzjoni hemm il-konkors ideali w formali w ghalhekk din l-imputazzjoni hija assorbita fl-ewwel wahda.

Ghar-rigward tal-piena, peress li l-Ewwel Qorti ma semmietx il-fatt li t-tieni imputazzjoni hija assorbita fl-ewwel wahda w tat piena pekunjarja kumulattiva wahda, li

x' aktarx tinkludi ukoll parti mill-piena ghat-tieni imputazzjoni, jidher li hemm lok ghal certu temperament fil-piena biex jirrifletti dan.

Ghal dawn il-motivi din il-Qorti qed tilqa' l-appell limitatament billi tirriforma s-sentenza appellata billi tikkonfermaha fejn sabet lill-appellant hati tal-imputazzjonijiet u l-addebitu tar-recidiva dedotti kontra tieghu w tirrevokaha fejn ikkundannatu ghall-multa ta' mitt Ewro (€ 100) u minnflok in vista tal-konkors formali w ideali bejn l-ewwel u t-tieni imputazzjoni, tikkundannah ghal multa ta' hamsa w sebghin Ewro (€ 75).

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------